

Ці фактори є основою різноманітності можливостей «точок зростання» економічного простору України на основі інвестиційної привабливості для підприємництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вольчик В.В. Институты, экономическая координация и неявное знание. *Terra Economicus*. 2011. Т.9. № 2. С. 17–22.
2. Конкурентоспроможність підприємства аграрного сектору економіки: інституціонально-інноваційний аспект: монографія / А.С. Даниленко та ін. Біла Церква. БНАУ, 2018. 374 с.
3. Лапшин В.І., Смолякова А.А. Соціально-економічний стан регіонів України: рейтинг, кластери. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 3(08). 2017. С. 215-219. URL. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/40.pdf (дата звернення: 15.04.2019).
4. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: вектори реального поступу (за редакцією академіка НАН України Е.М. Лібанової та академіка НААН України М.А. Хвесика. К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. 864 с.
5. Юхименко П.І. Економічна сутність стандартів якості життя та інституціонально-монетарні фактори формування їх в Україні : монографія / за ред. проф. А.В. Базилюк. К.: Університет «Україна», 2012. 319 с.
6. Dr. Claudia Skibbe. The importance of the business environment for a thriving private sector. *DEG economic analyses*. February 2018. 9 p. URL. <https://www.deginvest.de/DEG-Documents-in-English/Download-Center/2018>. (дата звернення: 17.04.2019).
7. Joana Elisa Maldonado. Financial Systems and Income Inequality. *Bruges European Economic Research Papers*. №36. 2017. URL. <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/> (дата звернення: 16.04.2019).
8. Knorz T. The Budget System of the Federal Republic of Germany. Berlin, *Bundesministerium der Finanzen*, 2008. 89 p. P. 45. URL. <http://www.bundestanzministerium.de//das-system-der-oeffentlichen-haushalte-and-eng.pdf> (дата звернення: 14.04.2019).
9. OECD Best Practices for Budget Transparency (2002). 14 p. P. 7. URL. <https://www.oecd.org/governance/budgeting/> (дата звернення: 17.04.2019).

УДК 332.122:338.43 (1-22)

УТЕЧЕНКО Д.М., аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Розглянуто важливість соціальної інфраструктури для сучасних умов розвитку сільських населених пунктів. Проаналізовано забезпеченість об'єктами соціальної інфраструктури території сільських населених пунктів. Дослідження дозволило оцінити стан сільських поселень з культурними активами дошкільних, медичних, комерційних і підприємств громадського харчування. Висвітлена показана роль програми соціально-економічного розвитку об'єднаних громад.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, сільська місцевість, місцеве самоврядування, ОТГ, мережа стаціонарних форм соціального обслуговування.

Перспективи розвитку сільських територій тісно пов'язані з причинами їх недосконалого інфраструктурного забезпечення, що як наслідок тягне за собою низку проблем соціального, економічного, духовного та ментального характеру. Це в свою чергу може спричинити ускладнення процесу відтворення робочої сили, падінню рівня життя мешканців села, підвищенням рівня міграції та природного руху сільського населення Київської області.

Життєві потреби селянства, які вимагають постійного їх забезпечення, значною мірою залежать стабільного розвитку та значних інвестиційних вкладів у об'єкти соціально-інфраструктурного призначення, які здійснюють значний вплив на раціональне використання соціально-трудового потенціалу.

Найбільш складними і руйнівними для вказаних галузей інфраструктури були 90-ті роки. В умовах планово-адміністративної системи господарювання більша частина капітальних вкладень в розвиток соціальної та інженерної інфраструктури і майже половина витрат на їх утримання фінансувалася за рахунок прибутків підприємств сільського господарства. При проведенні аграрної реформи, що супроводжувалося приватизацією матеріальної бази сільськогосподарського виробництва та розпаюванням земельних угідь, об'єкти соціальної та інженерної інфраструктури фактично стали «нічийними»: колишні власники та інвестори (колгоспи, радгоспи, міжгосподарські організації) припинили своє існування, а нові (господарські товариства, виробничі кооперативи, фермерські господарства, приватні, державні та підприємства інших форм господарювання) не бажали брати на себе додаткові витрати на їх утримання. Держава також не мала реальної можливості профінансувати їх за рахунок коштів державного бюджету, а місцеві органи самоврядування не тільки не мали можливості, а навіть не були підготовлені до виконання таких функцій. Якраз у той перехідний період значна кількість об'єктів сфери соціального обслуговування, комунального господарства, інженерних мереж і споруд припинила своє існування [1, с. 8].

Водночас, в умовах переходу аграрної економіки на ринкову модель господарювання відбувалася комерціалізація різних галузей соціальної сфери сільських населених пунктів, комунального господарства та інженерної інфраструктури за кількома відмінними між собою напрямками: за рахунок вкладення приватних інвестицій у ті галузі, які могли забезпечити їх швидку окупність (торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування, комунальне господарство); створення різних форм соціального обслуговування населення на платній основі (платні групи в дитячих садочках, платна позашкільна зайнятість учнівської молоді, відкриття різних торгових точок в розважальних закладах і закладах культури тощо); фактично повне заміщення окремих видів обслуговування сільського населення, які раніше монополізувала та забезпечувала держава, приватним сектором; залучення сільського населення до посиленої участі як у фінансуванні, так і у різних формах безпосередньої участі в спорудженні та ремонті об'єктів соціального призначення, внутрісільських мереж комунального господарства (водо- і газопроводів, каналізації, утилізації побутових відходів), спорудження різних елементів і

об'єктів благоустрою сільських населених пунктів, а інколи навіть міжселенних інженерних мереж тощо [2, с. 35].

Водночас набувають певного поширення нові форми обслуговування сільського населення, зокрема: підвезення учнів, що мешкають у віддалених селах, шкільними автобусами до загальноосвітніх шкіл; поліпшення обслуговування сільських жителів населених пунктів, які не є центрами низових рад, шляхом організації постійного транспортного сполучення із центрами надання адміністративних і соціальних послуг та ін. Для розв'язання зазначених проблем за рахунок коштів місцевих рад чи субвенцій з державного бюджету проводилося придбання спеціалізованого транспорту, оперативно вирішувалися питання їх забезпечення необхідними ресурсами (паливно-мастильними матеріалами і водіями) та організації постійного міжселенного сполучення [3, с. 178]. Отже, згортання мережі стаціонарних форм соціального обслуговування сільських жителів різною мірою вирішувалося на основі організації транспортного сполучення із центрами по наданню адміністративних і соціальних послуг.

Як свідчать опитувань голів сільських рад Київської області в 2014 р., що було б доцільно відкрити у населених пунктах: а) дитячий дошкільний заклад – 165 сіл (хоча їх не було в 645 селах); б) школу – 48 сіл (відповідно 596 сіл); в) лікарняний заклад – 54 села (258 сіл); г) торговельний заклад – 77 сіл (215 сіл); д) їдальню, кафе – 102 села (536 сіл); е) відділення зв'язку – 54 села (830 сіл). Це вже значно більш ґрунтовніша характеристика сільських населених пунктів і вона розкриває першочергові завдання в частині спорудження нових об'єктів по соціальному обслуговуванню місцевих жителів або ж вирішенню зазначених проблем іншими шляхами. Зрозуміло, що не усі із вищезгаданих пропозицій будуть оперативно реалізовані, однак приймаючи до уваги нову конфігурацію адміністративно-територіального устрою України і області, тобто формування ОТГ, вони можуть бути скориговані і прийняті до впровадження на близьку перспективу.

Вважаємо, що в центрі уваги органів місцевих територіальних громад повинні перебувати в якості першочергових, питання ремонту доріг, утримання установ охорони здоров'я та культури, а також дошкільні і шкільні заклади на основі дострокової програми розвитку об'єднаної територіальної громади.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Куценко В.І. Соціальна інфраструктура – важливий чинник стійкого функціонування сільської економіки (концептуальні підходи). *Агросвіт*. 2009. № 9. С. 7-11.
2. Андрющенко А.М. Соціальна інфраструктура села та розвиток сільськогосподарського виробництва. *Агросвіт*. 2014. № 9. С. 33-36.
3. Богуш Л.Г. Соціальна інфраструктура об'єднаних громад України: підходи до розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 172-183.